

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา:
การวิเคราะห์โมเดลพหุระดับแบบผสมวิธี
Development of Life Skills Assessment Criteria for Vocational
Students: A Multilevel Model Analysis Using Mixed Methods

วิระญา กิจรัตน์*

ภัทราวดี มากมี

ปิยะทิพย์ ประดุงพรหม

วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

*email: wirayakitja31@gmail.com

Wiraya Kitjarat

Pattrawadee Makmee

Piyathip Pradujprom

College of Research Methodology and Cognitive Science, Burapha University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันพหุระดับทักษะชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัย (2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้น และ (3) พัฒนาเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัย โดยใช้วิธีการวิจัยพหุระดับแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาอาชีวศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ปีการศึกษา 2559 จำนวน 540 คน ได้มาจากวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน และวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันพหุระดับ โดยใช้โปรแกรม Mplus 7.31 และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสรุปเป็นเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า (1) โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันพหุระดับทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัย ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 2 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะทางปัญญาอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และ 2) ทักษะทางสังคมและอารมณ์ ประกอบด้วย ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และทักษะการจัดการกับความเครียด (2) โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ค่า χ^2 เท่ากับ 55.336 ค่า df เท่ากับ 46 ค่า p เท่ากับ .163 ดัชนี TLI เท่ากับ .995 ดัชนี CFI เท่ากับ .998 ค่า $SRMR_w$ เท่ากับ .011 ค่า $SRMR_b$ เท่ากับ .031 ค่า $RMSEA$ เท่ากับ .019 และ χ^2/df เท่ากับ 1.203 และ (3) เกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 2 ด้าน องค์ประกอบย่อย 10 ด้าน 49 ตัวบ่งชี้ และ 60 เกณฑ์การประเมิน สามารถจำแนกกระดานการประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับที่ 1 (ต้องปรับปรุง) ถึงระดับที่ 5 (ดีเด่น)

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต นักศึกษาอาชีวศึกษา การวิเคราะห์โมเดลพหุระดับแบบผสมวิธี

Abstract

The objectives of this research were: (1) to develop a multilevel confirmatory factor analysis model of vocational student life skills; (2) to validate the developed model; and (3) to develop life skills assessment criteria for vocational students using a multilevel mixed method design. A five-level rating scale questionnaire was used for collecting data. The sample consisted of 540 vocational students in academic year 2016 derived from multistage random sampling. Data were analyzed by multilevel confirmatory factor analysis using Mplus 7.31. Qualitative data were collected by in-depth interviews.

The results were as follows: (1) the multilevel confirmatory factor analysis of life skills for vocational students consisted of two main components 1) Critical cognitive skills: decision making, problem solving, creative thinking, critical thinking and effective communication. 2) Social emotional skills: interpersonal relationship, self-awareness, empathy, coping with emotions and coping with stress. (2) The developed model was consistent with empirical data. Goodness of fit statistics were: chi-square test ($\chi^2=55.336$, $df=46$, $P=.163$, $TLI=.995$, $CFI=.998$, $SRMR_W=.011$, $SRMR_B=.031$, $RMSEA=.019$ and relative Chi-square ($\chi^2/df=1.203$) and (3) The developed life skills assessment criteria for vocational students was found to be comprised two main components, ten subcomponents, forty-nine indicators and sixty assessment criteria. Life skills assessment was categorized into five levels from 1 (strongly needing improvement) to 5 (excellent).

Keywords: Life Skills, Vocational Students, Multilevel Using Mixed Methods

บทนำ

ทักษะชีวิต เป็นความสามารถเชิงสังคมจิตวิทยา ที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถที่จะปรับตัวได้ในอนาคต (World Health Organization, 1997) ทักษะชีวิตจะมีส่วนช่วยให้วัยรุ่นสามารถนำความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกับทัศนคติ ผ่านการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองถึงผลที่จะเกิดขึ้นและตัดสินใจปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมได้ ทำให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และรับมือกับปัญหาและความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องที่จะเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะชีวิตจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนจำเป็นต้องมี

ตามแนวคิดของ World Health Organization (1997) ทักษะชีวิตประกอบด้วยทักษะที่จำเป็นทั้งหมด 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ (Decision Making) ด้านการแก้ไขปัญหา (Problem Solving) ด้านการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) ด้านการสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal Relationship) ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) ด้านการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) ด้านการจัดการอารมณ์ (Coping with Emotions) และด้านการจัดการความเครียด (Coping

with Stress) ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (Kongvimon, Thepsaeng & Chatkamonthat, 2015) ดังนั้น สภาพทางสังคมใดที่ขาดบรรทัดฐาน ขาดทักษะชีวิต ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น แรงกดดันของการกระทำกลุ่มเพื่อนในการชักนำไปใช้ยาเสพติด การขาดการป้องกันทางเพศ วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมาก จึงเป็นสาเหตุให้เกิดการถูกชักจูงไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย ประกอบกับอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นตามอารยธรรมตะวันตกที่เข้ามา ทำให้การเปิดรับสื่อเป็นไปได้อย่าง (Surinsak & Tonguthaisri, 2010) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสามารถป้องกันได้โดยการนำทักษะชีวิตมาใช้ ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาเยาวชนไทยจึงต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ควบคู่กับทักษะชีวิต ในขณะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ทำให้ส่งผลกระทบต่อการศึกษา สถานที่ทำงาน และการใช้ชีวิตที่บ้าน เพื่อรับมือกับความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และการเปลี่ยนแปลงของชีวิตสมัยใหม่ นักศึกษาจำเป็นต้อง

มีทักษะชีวิตใหม่ ๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้ รู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ไขปัญหา สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอด (Kongvimon, Thepsaeng & Chatkamonthat, 2015) นอกจากนี้ทักษะชีวิตยังเป็นหลัก ที่สำคัญที่จะช่วยให้วัยรุ่น นักศึกษาใช้ในการจัดการกับความกังวลที่เกิดขึ้นในโลกสมัยใหม่และวิถีทางเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จ ทักษะเหล่านี้จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถนำไปใช้ต้านทานต่อแรงกดดัน เหมือนกับกลุ่มวัยรุ่นได้เรียนรู้วิธีการที่จะให้ยอมรับตนเองว่าเขาเป็นใคร ทักษะพื้นฐานเหล่านี้จะช่วยให้วัยรุ่นรับมือได้กับความยากลำบากที่จะต้องเผชิญของแต่ละบุคคล ทางอารมณ์ และการพัฒนาสังคม ทักษะชีวิตเป็นหลักที่สามารถช่วยส่งเสริมภาวะความเป็นสุขทางใจและสมรรถนะในประชากรวัยหนุ่มสาวที่ต้องเผชิญกับความเป็นจริงของชีวิต ทักษะชีวิตอย่างหนึ่ง คือความสามารถศึกษาหาทางเลือก ชั่งน้ำหนักถึงข้อดีและข้อเสีย แล้วค่อยตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในการแก้ปัญหาหรือในแต่ละปัญหาที่เกิดขึ้น (World Health Organization, 1997)

นักศึกษาอาชีวศึกษาเป็นกลุ่มหนึ่งที่ต้องได้รับการสอนทักษะชีวิต เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการวิเคราะห์การทำงานร่วมกับผู้มีอำนาจตัดสินใจ และการนำความรู้ในชั้นเรียนไปสู่การปฏิบัติ การจัดการศึกษาทุกระดับล้วนเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งพัฒนาทักษะการสื่อสาร การบูรณาการใช้กับชีวิตจริง ซึ่งมีประโยชน์และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามที่ World Health Organization (1997) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาควรเปิดให้นักเรียนและนักศึกษาในทุกระดับได้เรียนรู้ด้านสุขภาพที่ดีและทักษะชีวิต ดังนั้นทักษะชีวิตจึงเป็นทักษะที่ทำให้คนรู้จักดูแลตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งจะส่งผลให้คนมีสภาพการดำเนินชีวิตที่มีความสุข ดำรงตนอยู่ในสังคมโดยไม่เป็นภาระของสังคม ทักษะหลาย ๆ ด้านที่ประกอบกันเป็นทักษะชีวิตจะส่งผลให้คนฉลาดรู้ ฉลาดเลือก และฉลาดปฏิบัติ รวมทั้งการรู้จักยับยั้งชั่งใจ ส่งผลให้เป็นบุคคลที่มีเหตุผล รู้จักเลือกการดำรงชีวิตที่เหมาะสม ดังนั้นสังคมใดที่มีบุคคลที่มีทักษะชีวิตจะนำไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยในประเทศไทยที่ผ่านมา มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิตอย่างมากมาย ทั้งในประเด็นของการพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การพัฒนาแบบวัดและตัวชี้วัดทักษะชีวิตระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ยังมีการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการ

พัฒนาและส่งเสริมทักษะ แต่ยังขาดการประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสนใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญถึงเครื่องมือที่จะใช้วัดทักษะชีวิตที่ครอบคลุมในองค์ประกอบที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา จึงพัฒนาเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับทักษะชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักศึกษา รวมทั้งครูผู้สอนยังสามารถประเมินทักษะชีวิตของนักศึกษาและนักศึกษายังสามารถดำเนินการประเมินตนเองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันพหุระดับทักษะชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัย
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันพหุระดับทักษะชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัย

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้การวิจัยพหุระดับแบบผสมวิธี (Multilevel Mixed Method Design) ของ Edmonds & Kennedy (2017) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิจัยเชิงปริมาณเป็นวิธีการหลักและวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการรอง วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันพหุระดับทักษะชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัย

1.1 ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา

1.2 สังเคราะห์ตัวบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา สรุประเด็นที่เป็นไปได้สำหรับการพัฒนาเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา

1.3 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยกำหนดนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ และสร้างข้อคำถาม โดยใช้แนวทางตามแนวคิด ทฤษฎี และข้อคำถามที่เคยมีผู้พัฒนาขึ้น ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

1.4 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีความตรงเชิงเนื้อหาที่มีค่าเท่ากับ 1.00 จำนวน 82 ข้อ

1.5 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยง โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับอาชีวศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้เกณฑ์ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาครวมทั้งฉบับเท่ากับ .95 และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่เป็นบวกตั้งแต่ .30 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลจำนวน 60 ข้อ

1.6 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 540 คน โดยในการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในลำดับที่ 2 (ระดับวิทยาลัย) ควรอยู่ระหว่าง 20-200 กลุ่ม (Hox, 2010) กำหนดกลุ่มตัวอย่างในระดับวิทยาลัยจำนวน 54 วิทยาลัย และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในระดับนักศึกษา จำนวน 540 คน

1.7 วิเคราะห์ข้อมูล หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น เพื่อศึกษาการแจกแจงข้อมูลด้วยความเบ้ ความโด่ง (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010) ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรและภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) พิจารณาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่ควรสูงเกิน .70 ตรวจสอบข้อมูลที่น่าไปใช้ในการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlation: ICC) เพื่อดูว่าตัวแปรสังเกตได้มีความแปรผันระหว่างกลุ่มหรือไม่ เนื่องจากการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ที่ศึกษาต้องมีความแปรผันทั้งในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัย โดยพิจารณาค่า ICC ควรมากกว่า .05 (Snijders & Bosker, 2012) และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรม Mplus 7.31

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยหาค่าสหสัมพันธ์ของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Hooper, Coughlan & Mullen, 2008)

ระยะที่ 3 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 7 คน เรื่ององค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา

ระยะที่ 4 การพัฒนาเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันพหุระดับทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา

1.1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นเพศชายจำนวน 246 คน (ร้อยละ 45.56) และเป็นเพศหญิง จำนวน 294 คน (ร้อยละ 54.44) โดยอายุ 19 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 145 คน (ร้อยละ 26.85) รองลงมาคืออายุ 18 ปี (ร้อยละ 20.55) ระดับการศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 (ปวส.1) มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 172 คน (ร้อยละ 31.85) รองลงมาคือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) จำนวน 103 คน (ร้อยละ 19.07) เป็นนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาจำนวน 170 คน (ร้อยละ 31.48) วิทยาลัยเทคนิค จำนวน 180 คน (ร้อยละ 33.33) และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 140 คน (ร้อยละ 25.93) และวิทยาลัยอื่น ๆ (วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี วิทยาลัยการอาชีพ) จำนวน 50 คน (ร้อยละ 9.26) เป็นนักศึกษาในภาคเหนือ จำนวน 60 คน (ร้อยละ 11.11) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 150 คน (ร้อยละ 27.78) ภาคตะวันออก จำนวน 60 คน (ร้อยละ 11.11) ภาคตะวันตก จำนวน 30 คน (ร้อยละ 5.55) ภาคกลาง จำนวน 150 คน (ร้อยละ 27.78) และ ภาคใต้ จำนวน 90 คน (ร้อยละ 16.67)

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา (ตารางที่ 1)

1.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันพหุระดับทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัยประกอบด้วยทักษะทางปัญญาอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะทางสังคมและอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วยแปรจำนวน 10 ตัวแปร (ตารางที่ 2)

ในระดับนักศึกษา

ทักษะทางปัญญาอย่างมีวิจารณญาณ เรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CRI) ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (EC) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (CRE) ทักษะการแก้ไขปัญหา (PS) และทักษะการตัดสินใจ (DM)

ทักษะทางสังคมและอารมณ์ เรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (EM) ทักษะการจัดการกับความเครียด (CS) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (IR) ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (SA) และทักษะการจัดการกับอารมณ์ (CE)

ระดับวิทยาลัย

ทักษะทางปัญญาอย่างมีวิจารณญาณ เรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (EC) ทักษะการตัดสินใจ (DM) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CRI) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (CRE) และทักษะการแก้ไขปัญหา (PS)

ทักษะทางสังคมและอารมณ์ เรียงตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (IR) ทักษะการจัดการกับความเครียด (CS) ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (CE) ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (EM) และทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (SA)

2. โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสถิติไคสแควร์ (ค่า $\chi^2 = 55.336$ ค่า $df = 46$ ค่า $P = .163$ ดัชนี $TLI = .995$ ดัชนี $CFI = .998$ ค่า $SRMR_W = .011$ $SRMR_B = .031$ ค่า $RMSEA = .019$ และ $\chi^2/df = 1.203$) (ตารางที่ 3)

3. เกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 2 ด้าน องค์ประกอบย่อย 10 ด้าน 49 ตัวบ่งชี้ และ 60 เกณฑ์การประเมิน เกณฑ์สามารถจำแนกระดับการประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาออกเป็น 5 ระดับตั้งแต่ระดับที่ 1 (ต้องปรับปรุง) ถึงระดับที่ 5 (ดีเด่น)

4. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 คน การกำหนดองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยทักษะชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นว่ามีเหมาะสมในการจำแนก 2 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย และการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษา ทุกคนเห็นว่ามีเหมาะสมทั้งหมด 49 ตัวบ่งชี้ และ 60 เกณฑ์การประเมิน คิดเป็นร้อยละ และการให้ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาในระดับนักศึกษาและระดับวิทยาลัยให้ผลในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	อักษรย่อ	M	SD	CV (%)	SK	KU
ทักษะการตัดสินใจ	DM					
1. สามารถระบุปัญหาที่ต้องตัดสินใจตามสภาพบริบทของปัญหา	DM1	3.739	0.954	25.515	-.475	-.166
2. สามารถสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการตัดสินใจ	DM2	3.596	0.856	23.804	-.119	-.579
3. สามารถเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของทางเลือก	DM3	3.628	0.984	27.122	-.324	-.520
4. สามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม	DM4	3.613	1.019	28.204	-.445	-.290
5. สามารถประเมินผลสำเร็จของทางเลือกตามเป้าหมาย	DM5	3.578	0.934	26.104	-.248	-.331
ทักษะการแก้ไขปัญหา	PS					
1. สามารถระบุปัญหา หรือค้นหาปัญหาได้	PS1	3.679	.937	25.469	-.190	-.616
2. สามารถกำหนดแนวทางที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหา	PS2	3.569	.910	25.497	-.256	-.275
3. สามารถเลือกแนวทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์	PS3	3.437	.952	27.699	-.142	-.208
4. สามารถนำความรู้มาใช้แก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์	PS4	3.654	.977	26.738	-.370	-.309
5. สามารถแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบอย่างมีเหตุผล	PS5	3.561	.947	26.594	-.196	-.363
6. สามารถประเมินผลสำเร็จของการแก้ไขปัญหาตามเป้าหมาย	PS6	3.535	.900	25.460	-.282	.032
ทักษะการคิดสร้างสรรค์	CRE					
1. สามารถขยายความคิดเดิม ๆ จนได้ความคิดที่หลากหลาย	CRE1	3.624	.922	25.442	-.211	-.402
2. สามารถค้นหาแนวคิดหรือมุมมองที่แปลกใหม่	CRE2	3.571	.816	22.851	-.231	-.329
3. สามารถนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นได้	CRE3	3.572	.952	26.652	-.221	-.597
4. สามารถบอกคำตอบที่หลากหลายได้	CRE4	3.480	.942	27.069	-.101	-.333
5. สามารถสร้างสิ่งใหม่ที่เป็นความคิดใหม่และนำไปใช้ได้จริง	CRE5	3.498	.962	27.501	-.271	-.218

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ทักษะการคิดสร้างสรรค์		CRE				
1. สามารถขยายความคิดเดิม ๆ จนได้ความคิดที่หลากหลาย	CRE1	3.624	.922	25.442	-.211	-.402
2. สามารถค้นหาแนวคิดหรือมุมมองที่แปลกใหม่	CRE2	3.571	.816	22.851	-.231	-.329
3. สามารถนำเสนอและอธิบายสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นได้	CRE3	3.572	.952	26.652	-.221	-.597
4. สามารถบอกคำตอบที่หลากหลายได้	CRE4	3.480	.942	27.069	-.101	-.333
5. สามารถสร้างสิ่งใหม่ที่เป็นความคิดใหม่และนำไปใช้ได้จริง	CRE5	3.498	.962	27.501	-.271	-.218
ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ		CRI				
1. สามารถพิจารณาข้อมูล ข่าวสาร ข้อโต้แย้ง และความคิดเห็น ได้อย่างมีเหตุผล	CRI1	3.618	.761	21.034	-.256	-.352
2. สามารถวิเคราะห์ ประเมินปัญหา และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	CRI2	3.650	.791	21.671	-.397	-.140
3. สามารถเลือกคำตอบที่มีความสมเหตุสมผล	CRI3	3.641	.910	24.993	-.326	-.139
4. สามารถประเมินทางเลือกที่เลือกได้	CRI4	3.585	1.015	28.312	-.318	-.380
ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ		EC				
1. สามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึกของตนด้วยคำพูดและภาษาท่าทางได้อย่างเหมาะสม	EC1	3.548	.909	25.620	-.203	-.166
2. สามารถเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	EC2	3.567	.966	27.082	-.221	-.450
3. สามารถรับฟังผู้อื่นและวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างเหมาะสม	EC3	3.713	.977	26.313	-.442	-.177
4. สามารถพูดเจรจาต่อรองหรือปฏิเสธได้	EC4	3.558	.779	21.894	-.165	-.210
5. สามารถแนะนำสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นได้	EC5	3.665	.950	25.921	-.369	-.203
ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ		IR				
1. สามารถสื่อสารกับผู้อื่นด้วยความสุภาพและเป็นมิตร	IR1	3.759	.792	21.069	-.442	-.245
2. สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	IR2	3.672	.993	27.042	-.346	-.484
3. สามารถวางตัวได้ถูกต้องตามกาลเทศะและสถานการณ์	IR3	3.839	.976	25.423	-.551	-.197
4. สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่นด้วยความราบรื่น	IR4	3.665	.971	26.494	-.373	-.314
ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง		SA				
1. สามารถรับรู้ถึงความสามารถและเห็นคุณค่าของตนเอง	SA1	3.857	1.010	26.186	-.622	-.146
2. สามารถบอกความถนัดของตนเองได้	SA2	3.813	.946	24.810	-.530	-.168
3. สามารถวิเคราะห์ลักษณะนิสัย และค่านิยมของตนเองได้	SA3	3.901	.778	19.944	-.521	-.082
4. สามารถบอกจุดเด่น จุดด้อยของตนเองได้	SA4	3.857	.938	24.319	-.566	-.087
5. สามารถกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม	SA5	3.822	.956	25.013	-.622	.008
ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น		EM				
1. สามารถเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่นได้	EM1	3.807	.801	21.040	-.317	-.346
2. สามารถสนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือผู้อื่นได้เหมาะสม	EM2	3.811	.933	24.482	-.498	-.082
3. ยอมรับในความสามารถ และให้โอกาสผู้อื่นในวาระต่าง ๆ	EM3	3.885	.977	25.148	-.582	-.181
4. เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	EM4	3.769	.940	24.940	-.372	-.494
5. ใส่ใจในความรู้สึกผู้อื่น และแสดงออกอย่างเหมาะสม	EM5	3.720	.925	24.866	-.336	-.265
ทักษะการจัดการกับอารมณ์		CE				
1. สามารถรู้เท่าทันและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง	CE1	3.519	1.016	28.872	-.375	-.149
2. สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้	CE2	3.611	.996	27.582	-.292	-.501
3. สามารถเลือกวิธีการจัดการหรือควบคุมอารมณ์ตนเองได้เหมาะสม	CE3	3.628	1.023	28.197	-.353	-.426
4. สามารถเลือกวิธีการผ่อนคลายอารมณ์ได้เหมาะสม	CE4	3.737	.990	26.492	-.512	-.132
5. แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	CE5	3.694	.810	21.927	-.421	-.115

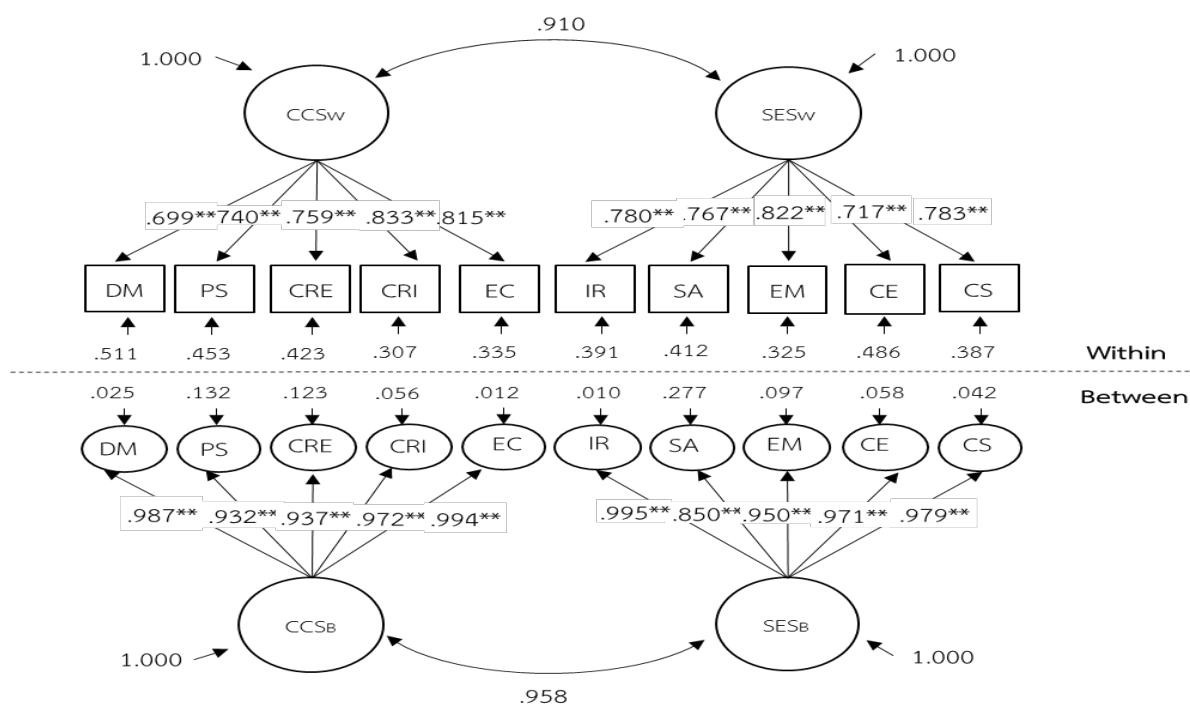
ตารางที่ 1 (ต่อ)

ทักษะการจัดการกับความเครียด	CS					
1. สามารถพิจารณาสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดได้	CS1	3.743	.875	23.377	-.375	-.355
2. สามารถเลือกวิธีการควบคุมความเครียดของตนเองได้เหมาะสม	CS2	3.715	1.067	28.721	-.561	-.281
3. สามารถเลือกวิธีผ่อนคลายความเครียดอย่างสร้างสรรค์	CS3	3.743	1.006	26.877	-.422	-.479
4. สามารถสร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่น	CS4	3.835	.999	26.050	-.538	-.333
5. สามารถป้องกันความเครียดได้อย่างเหมาะสม	CS5	3.617	1.069	29.555	-.343	-.618

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันย่นทุกระดับทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา

องค์ประกอบทักษะชีวิต	ผลการวิเคราะห์								ICC
	ระดับนักศึกษา (Within)				ระดับวิทยาลัย (Between)				
	จำนวน 540 คน				จำนวน 54 วิทยาลัย				
	β	SE	t	R ²	β	SE	t	R ²	
ทักษะทางปัญญาอย่างมีวิจารณ์ญาณ (CCS)									
การตัดสินใจ (DM)	.699**	.041	16.979	.489	.987**	.046	21.461	.975	.208
การแก้ไขปัญหา (PS)	.740**	.030	25.066	.547	.932**	.041	22.528	.868	.234
การคิดสร้างสรรค์ (CRE)	.759**	.028	27.239	.577	.937**	.045	20.889	.877	.159
การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (CRI)	.833**	.019	43.731	.693	.972**	.036	26.760	.944	.182
การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (EC)	.815**	.022	36.974	.665	.994**	.029	34.357	.988	.180
ทักษะทางสังคมและอารมณ์ (SES)									
การสร้างสัมพันธภาพ (IR)	.780**	.022	35.173	.609	.995**	.049	20.312	.990	.159
การตระหนักรู้ในตนเอง (SA)	.767**	.030	25.186	.588	.850**	.061	14.014	.723	.189
การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (EM)	.822**	.029	28.025	.675	.950**	.028	33.422	.903	.199
การจัดการกับอารมณ์ (CE)	.717**	.034	20.883	.514	.971**	.047	20.693	.942	.167
การจัดการกับความเครียด (CS)	.783**	.023	33.675	.613	.979**	.034	29.133	.958	.154

หมายเหตุ ** P< .01

รูปที่ 1 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันย่นทุกระดับทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความตรงขององค์ประกอบเชิงยืนยันพุทธะดับทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษา

ดัชนีตรวจสอบความตรง	เกณฑ์การพิจารณา	ค่าที่ได้	ผลการตรวจสอบ
Chi-Square (χ^2)	$P > .05$	$P = .163$	ผ่านเกณฑ์
χ^2 / df	< 2.00	1.203	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	$< .07$	.019	ผ่านเกณฑ์
CFI	$> .95$	.998	ผ่านเกณฑ์
TLI	$> .95$	.995	ผ่านเกณฑ์
SRMR _W	$< .08$	.011	ผ่านเกณฑ์
SRMR _B	$< .08$	.031	ผ่านเกณฑ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันพุทธะดับทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ตามแนวคิดของ Hooper Coughlan & Mullen (2008) พบว่า เกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านทักษะทางปัญญาอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ ด้านทักษะการตัดสินใจ (5 ตัวบ่งชี้ และ 5 เกณฑ์การประเมิน) ด้านทักษะการแก้ไขปัญหา (6 ตัวบ่งชี้ และ 6 เกณฑ์การประเมิน) ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ (5 ตัวบ่งชี้ และ 6 เกณฑ์การประเมิน) ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (4 ตัวบ่งชี้ และ 5 เกณฑ์การประเมิน) ด้านทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (5 ตัวบ่งชี้ และ 6 เกณฑ์การประเมิน) และ 2) ด้านทักษะทางสังคมและอารมณ์ ได้แก่ ด้านทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (4 ตัวบ่งชี้ และ 6 เกณฑ์การประเมิน) ด้านทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (5 ตัวบ่งชี้ 7 เกณฑ์การประเมิน) ด้านทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (5 ตัวบ่งชี้ และ 8 เกณฑ์การประเมิน) ด้านทักษะการจัดการกับอารมณ์ (5 ตัวบ่งชี้ และ 5 เกณฑ์การประเมิน) และด้านทักษะการจัดการกับความเครียด (5 ตัวบ่งชี้ และ 6 เกณฑ์การประเมิน) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดทักษะชีวิตของ World Health Organization (1997) ที่กล่าวว่าทักษะชีวิตเป็นความสามารถเชิงจิตวิทยาสังคมที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และความท้าทายในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพโดยจะมีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรมแต่ในภาพรวมจะพบว่ามีทักษะชีวิตหลัก ๆ อยู่ 10 ทักษะผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ Erawan (2010) ที่พบว่า องค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีทั้งหมด 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะการคิด วิเคราะห์ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทักษะความเชื่อมั่น

ในตนเอง ทักษะความรับผิดชอบต่องาน ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาและทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และสอดคล้องกับแนวคิดของ Siriluk, Prachanban & Panichparinchai (2014) ที่พบว่าองค์ประกอบของทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบได้แก่ ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร และทักษะชีวิตและอาชีพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Kongvimon, Thepsaeng & Chatkamonthat (2015) ที่กล่าวว่า ทักษะชีวิตที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทักษะการจัดการเกี่ยวกับอารมณ์และทักษะการจัดการเกี่ยวกับความเครียด สอดคล้องกับการศึกษาของ Saichamchan, Skulkhu, Potisuk & Yongsorn (2015) ที่พบว่าองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหมมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการอารมณ์ การแก้ไขปัญหา การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

สรุป

องค์ประกอบทักษะชีวิตทั้ง 10 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และทักษะการจัดการกับความเครียด ทักษะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าทักษะชีวิตมี

ความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาท่ามกลางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การพัฒนา นักศึกษาอาชีวศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้าง และส่งเสริมทักษะชีวิตในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มีความพร้อม ในการเผชิญปัญหาอย่างเข้มแข็ง เป็นพื้นฐานสำคัญในการ สร้างครอบครัวต่อไปในอนาคต และสามารถดำรงชีวิตได้ อย่างเป็นสุขทั้งกายและใจ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่า ในระดับนักศึกษา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการเห็นอก เห็นใจผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด และใน ระดับวิทยาลัย พบว่า ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะการสร้างสัมพันธภาพมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มากที่สุด ดังนั้นสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรให้ ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดทักษะดังกล่าวเป็นลำดับ แรก

2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรมี การนำเกณฑ์การประเมินที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการ จัดสรรทรัพยากรเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักศึกษา อาชีวศึกษาทั่วประเทศให้มีประสิทธิภาพ

3. การนำเกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตสำหรับ นักศึกษาไปใช้ ควรมีการศึกษาหลักเกณฑ์ของการใช้ ซึ่งจะ นำไปใช้ประเมินทักษะชีวิตของนักศึกษาอาชีวศึกษาได้อย่าง เหมาะสมตามบริบทนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาเกณฑ์และตัวบ่งชี้ทักษะชีวิต ตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นศตวรรษแห่ง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ นักศึกษา อาชีวศึกษาได้มีทักษะชีวิตที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่าง มี ความสุขในศตวรรษที่ 21

2. ควรต่อยอดการวิจัยในครั้งนี้ โดยการศึกษาการ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้เหมาะสมกับนักศึกษา อาชีวศึกษาในสถาบันการศึกษา โดยมีการศึกษา ความสัมพันธ์ของครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาเพื่อเป็น ข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตนักศึกษา อาชีวศึกษา

3. ควรมีการศึกษาและพัฒนาเกณฑ์การประเมิน ทักษะชีวิตของนักศึกษาในรูปแบบกลุ่มพหุ (Multiple Group) เช่น แผนกวิชา เพศ ภูมิภาค เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยระดับ บัณฑิตศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2560

References

- Edmonds, W. A., & Kennedy, T. D. (2017). *An Applied Reference Guide to Research Designs: Quantitative, Qualitative, and Mixed Methods* (2nd ed.). Thousand Oaks: SAGE.
- Erawan, P. (2010). Developing life skills scale for high school students through mixed methods research. *European Journal of Scientific Research*, 47(2), 169-186.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective* (7th ed.). New Jersey: Pearson Education Inc.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. (2008). Structural equation modeling: guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- Hox, J. J. (2010). *Multilevel Analysis: Techniques and Applications*. (2nd ed.). New York: Routledge.
- Kongvimon, S., Thepsaeng, S., & Chatkamonthat, S. (2015). Strategies of developing for student's life skills. *SWU Education Administration Journal*, 12(22), 13-22. [in Thai]
- Snijders, T. A. B., & Bosker, R. J. (2012). *Multilevel Analysis: An Introduction to Basic and Advanced Multilevel Modeling* (2nd ed.). London: Sage Publishers.
- Saichamchan, S., Skulkhu, J., Potisuk, A., & Yongsorn, C. (2015). A development of training program to enhance life skills for the royal Thai air force nursing students. *Journal of the Royal Thai Army Nurse*, 16(2), 21-29. [in Thai]

Siriluk, W., Prachanban, P., & Panichparinchai, T. (2014). Indicators development of students skills in the 21st century. *Journal of Education Naresuan University*, 16(4), 115-165. [in Thai]

Surinsak, W., & Tonguthaisri, P. (2010). First sexual intercourse among female students of fifth-year of secondary schools and

second-year of vocational schools, Thailand, 2005-2009. *Journal of the Department of Medical Service*, 35(5), 278-286. [in Thai]

World Health Organization. (1997). *Life Skills Education for Children and Adolescents in School*. Geneva: Programmer on Mental Health.